

[Inger Harms]

anvisninger, som skal tages i betragtning inden for rammerne af fællesskabsretten.«

Det vil sige, at dersom man anser menneskerettighedskonventionernes retsmiddeltikler for indeholdt i fællesskabsretten, kan disse opfyldes via retsplejelovens § 227, stk. 1, nr. 5.

Svar (10/6 85):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

EF-Domstolens dom i Noldsagen afgør et spørgsmål, der indtil da havde givet anledning til nogen tvivl, nemlig om EFs institutioner i forbindelse med udstedelsen af retsakter skal respektere de frihedsrettigheder, der er beskyttet i medlemsstaternes forfatninger og i de konventioner, medlemsstaterne har indgået. Domstolen udtalte følgende herom:

»Grundrettighederne hører til de almindelige retsgrundsætninger, som Domstolen skal beskytte. Ved beskyttelsen af disse rettigheder skal Domstolen lægge de forfatningsmæssige traditioner i medlemsstaterne til grund og kan ikke anerkende foranstaltninger, der er uforenelige med de i disse stater forfatninger anerkendte og beskyttede grundrettigheder. De internationale traktater om beskyttelse af menneskerettighederne, som medlemsstaterne har været med til at udarbejde, eller som de senere har tiltrådt, kan ligeledes give anvisninger, som skal tages i betragtning inden for rammerne af fællesskabsretten.«

Domstolen har i senere domme gentaget denne udtalelse, f.eks. i Hauersagen, dom af 13. december 1979, Domssamlingen 1979, s. 3727, og det antages, at konsekvensen af denne praksis er, at en retsakt, der er udstedt af Rådet eller Kommissionen, vil blive erklæret ugyldig, hvis den strider mod en af de frihedsrettigheder, der er anerkendt af blot et enkelt medlemsland.

Der er ikke eksempler på sager, hvor Domstolen har fundet, at Rådet eller Kommissionen havde overtrådt en af de frihedsrettigheder, der er beskyttet i den danske grundlov, hvorimod det flere gange er sket, at en retsakt er blevet erklæret ugyldig, fordi den krænkede et almindeligt lighedsprincip, princippet om forholdsmæssighed eller princippet om beskyttelsen af en berettiget forventning.

Domstolens beskyttelse af menneskerettighederne er blevet anerkendt i en fælleserklæring fra Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen af 5. april 1977, EF-Tidende 1977 C 103 side 1.

Retsmidlerne mod retsakter, som kan være i strid med de nævnte principper, er fastsat i traktaterne, og efter omstændighederne kan borgere eller virksomheder søge Kommissionen eller Rådet direkte ved EF-Domstolen. De fleste sager, hvor der kan opstå spørgsmål om fortolkningen eller gyldigheden af en EF-regel, opstår dog i forbindelse med den nationale forvaltnings administration af EF-reglerne. Hvis en borger eller en virksomhed finder, at en afgørelse fra den danske forvaltning er ugyldig, fordi den bygger på en EF-regel, der er i strid med menneskerettighederne, kan der anlægges sag mod den pågældende styrelse ved en dansk domstol. Sagen skal typisk anlægges ved en landsret, jfr. retsplejelovens § 226, stk. 1, nr. 2. Hvis sagen efter reglerne i retsplejelovens § 225 skal anlægges ved en byret, kan retten efter begæring af en part henvise sagen til landsretten, jfr. § 227, stk. 1, nr. 5. Efter EØF-traktatens art. 177 kan eller skal retten forelægge spørgsmålet om EF-reglens gyldighed for EF-Domstolen.

Efter justitsministeriets opfattelse følger det af disse regler, at sager, hvor der kan være rimelig tvivl om en EF-regels forenelighed med menneskerettighederne, vil blive forelagt for EF-Domstolen.

Spm. nr. S 1215

Til *udenrigsministeren* (28/5 85) af:

Riishøj (SF):

»Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give om menneskerettighedssituationen i Tanzania, herunder på Zanzibar?«

Svar (14/6 85):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Der foreligger beretninger fra flere sider – herunder Amnesty International – om overtrædelse af menneskerettighederne i Tanzania. Tilsvarende foreligger der oplysninger om alvorlige menneskerettighedskrænkelser på Zanzibar. Når dette er sagt, må man dog føje til, at situationen med hensyn til de politiske og civile rettigheder i Tanzania er bedre